

Praktijkprikkel Onvoldoende overdracht na ontslag uit het ziekenhuis

Medicatieoverdracht na ontslag uit het ziekenhuis is een belangrijke bron van medicatie-incidenten. Medicatiegegevens in ontslagbrieven en op ontslagrecepten moeten volgens de [richtlijn 'Overdracht van Medicatiegegevens in de keten'](#) onderdeel zijn van de basisset medicatiegegevens die op het (actueel) medicatieoverzicht (AMO) vermeld staat. Regelmatig klopt ontslaginformatie niet, zoals ook blijkt uit onderstaande meldingen die tot levensbedreigende situaties hebben geleid voor beide patiënten.

Meldingen

1. Bij een patiënt die op de IC met een lithiumintoxicatie is opgenomen, ziet de intensivist dat deze patiënt 4 maanden eerder ook opgenomen is geweest met een dergelijke intoxicatie. Bij ontslag na de eerste opname is de lithiumdosering verlaagd. Deze dosisverlaging was niet bekend bij de behandelaar buiten het ziekenhuis, waardoor de patiënt een te hoge dosis bleef gebruiken. De patiënt herstelt gelukkig volledig.
2. Bij een patiënt die een operatie krijgt, staakt de arts-assistent clopidogrel. Na ontslag uit het ziekenhuis moet clopidogrel weer worden gestart. Dit laatste gebeurt niet omdat de arts-assistent dit niet vermeld heeft in de ontslagbrief en op het ontslagrecept. Na verloop van tijd, wordt de patiënt thuis getroffen door een CVA. De patiënt overleeft het CVA, maar herstelt niet volledig.

Analyse en vooruitblik naar Medicatieproces 9

Onderzoek van Elien Uitvlugt¹ naar de overdracht van medicatiegegevens van de tweede naar de eerste lijn laat zien dat de aan medicatie gerelateerde informatie in 37 procent van de 99 onderzochte ontslagbrieven niet volledig is. Bij 16 procent van de ontslagen patiënten worden alle medicatiegegevens correct in het HIS vermeld. Veel informatie gaat verloren waardoor patiënten - zoals uit bovenstaande meldingen blijkt - niet de goede farmacotherapie krijgen.

Een van de oorzaken van de overdrachtsproblemen is dat het recept twee doelen dient. Ten eerste is het recept een medicatieafspraken (MA) van de voorschrijver met de patiënt. Ten tweede is het recept een verstrekingsverzoek (VV) of doorgeven van een wijziging in het gebruik door de voorschrijver aan de apotheker. In situaties waarin de voorschrijver een medicatieafspraken maakt met de patiënt en de apotheek gelijk aflevert, levert dit geen problemen op. In situaties waarin een (gewijzigde) medicatieafspraken niet gelijk leidt tot een verstrekingsverzoek zoals in eerdergenoemde meldingen, kan dit een probleem opleveren wanneer in de ontslagbrief of op het ontslagrecept geen nadere informatie van de voorschrijver staat. Om deze reden is Medicatieproces 9 ontwikkeld dat gaat gelden voor alle zorgverleners en zorgsectoren. In Medicatieproces 9 zijn de medicatieafspraken en het verstrekingsverzoek uit elkaar gehaald. De (gewijzigde) medicatieafspraken is voor alle betrokken zorgverleners in te zien, waarbij ook de wijzigingen en stops (zonder verstrekingsverzoek) inzichtelijk worden.

Hoe ziet Medicatieproces 9 er in grote lijnen uit?²

Medicatieproces 9 beschrijft de medicamenteuze behandeling (MBH) die opgebouwd is uit een aantal bouwstenen. De vier bouwstenen die te maken hebben met het voorschrijven en verstrekken van geneesmiddelen zijn:

- Bouwsteen 1 'voorschrijven': medicatieafspraken (MA)
- Bouwsteen 2 'voorschrijven': verstrekingsverzoek (VV)
- Bouwsteen 3 'verstrekken': toedieningsafspraken (TA)
- Bouwsteen 4 'verstrekken': medicatieverstrekking (MVE)

¹ Uitvlugt E. Bridging the gaps in transitional pharmaceutical care. Proefschrift 2021

² Voor meer informatie over de bouwstenen voor Medicatieproces 9 https://www.nictiz.nl/wp-content/uploads/2018/08/Factsheet_bouwstenen_Medicatieproces_juli2018.pdf

Daarnaast is een drietal bouwstenen ontwikkeld voor het toedienen aan en het gebruik van medicatie door de patiënt.

Als een voorschrijver een medicatieafspraken voor een patiënt maakt, vult de apotheker deze na beoordeling concreet in met een toedieningsafspraken voor de patiënt. De apotheker kan een verzoek aan de voorschrijver doen om de medicatieafspraken aan te passen, bijvoorbeeld als een geneesmiddel niet leverbaar is of bij een medicatiebewakingssignaal. Indien een geneesmiddel ook geleverd moet worden, doet de voorschrijver ook een verstrekkingverzoek aan de apotheker. Op basis van het verstrekkingverzoek verstrekt de apotheker de medicatie aan de patiënt.

Medicatieproces 9 wordt in de komende jaren zorgbreed geïmplementeerd. De verwachting is dat de kans op incidenten zoals beschreven in melding 1 en melding 2 een stuk kleiner wordt, omdat de benodigde informatie over de farmacotherapie, inclusief wijzigingen en stopberichten zonder verstrekkingverzoek, ook beschikbaar komt voor externe zorgverleners, zoals onder andere huisartsen en openbare apothekers.

Medicatieproces 9 in de praktijk

Het voorbeeld van melding 1 betreft een medicatieafspraken voor lithium waarin de dosering is verlaagd. Dit leidt dus tot een nieuwe toedieningsafspraken van de apotheker aan de patiënt. Als de patiënt nog voldoende lithiumtabletten in huis heeft, en als de aangepaste dosering met deze tabletten te realiseren is, leidt dit niet tot een verstrekkingverzoek van de arts aan de apotheker en dus ook niet tot een medicatieverstrekking van de apotheker aan de patiënt.

Het voorbeeld van melding 2 betreft een medicatieafspraken clopidogrel. De medicatieafspraken en bijbehorende toedieningsafspraken zijn voor de ingreep tijdelijk stopgezet. De medicamenteuze behandeling waar de bouwstenen onder vallen blijft wel doorlopen. Bij ontslag wordt een nieuwe medicatieafspraken en toedieningsafspraken gemaakt binnen de bestaande medicamenteuze behandeling. Doordat zowel de stop als de hervattingsbouwstenen worden uitgewisseld zijn zorgverleners geïnformeerd over de tijdelijke onderbreking en hervatting.

Aanbevelingen

Voor alle zorgverleners

- Realiseer u dat de informatie in de ontslagbrief en op het ontslagrecept op dit moment niet altijd volledig is.
- Draag in de periode dat Medicatieproces 9 nog niet is geïmplementeerd actief aan de volgende zorgverleners in de keten de farmacotherapie van de patiënt over.
- Ga als Medicatieproces 9 is geïmplementeerd in uw softwaresysteem gebruikmaken van de mogelijkheden van Medicatieproces 9. Als alle zorgverleners gaan werken met Medicatieproces 9 en patiënten toestemming geven voor uitwisseling van medicatiegegevens, zal de kwaliteit van de medicatiegegevens in de basisset medicatiegegevens hoog zijn.

Voor alle systeemhuizen

- Pas de softwaresystemen voor het voorschrijven, afleveren en toedienen van geneesmiddelen aan op basis van de eisen die Medicatieproces 9 daaraan stelt. Alleen als alle systemen 'dezelfde taal' spreken, kunnen gegevens tussen voorschrijvers, apothekers en toedieners goed worden uitgewisseld en kunnen incidenten zoals beschreven in beide meldingen eenvoudiger worden voorkomen.

Zelf deze Praktijkprikkel ontvangen?

Is deze Praktijkprikkel doorgestuurd en wil je deze ook ontvangen? Meld je dan aan op onze [website](#).

Medicatie-incidenten melden? Meer weten over het IVM?

Wil je een medicatie-incident melden, dan kan dat via onze [website](#). Informatie over e-learnings, nascholingen, FTO-werkmateriaal, nieuwe geneesmiddelen en ander belangrijk nieuws over medicatieveiligheid? Schrijf je dan in voor onze [nieuwsbrief](#).